

El naixement de la indústria moderna:

el tèxtil

La manufactura del **cotó** nasqué i es desenvolupà de manera associada al **comerç colonial**, especialment en l'àmbit britànic. Fins al principi del **segle XVIII**, els productes de cotó arribaren quasi exclusivament de l'**Índia** i foren comercialitzats per grans societats empresarials, com la poderosa **Companyia Britànica de les Índies Orientals**; aquestes companyies toparen amb l'oposició de les manufactures locals de la **llana** i la **seda**, que veien en el producte un perillós competidor. Cap a l'any 1700, aquests productors de llana i seda aconseguiren la prohibició de la importació de les **indianes**, nom amb què es coneixien aquests primers teixits de cotó. Amb aquesta llei es donà via lliure a la formació de manufactures d'indianes que importaven la primera matèria, al principi de les colònies de les **Índies occidentals** i, des del 1790, de les plantacions conreades per esclaus del sud de Estats Units.

Llançadora volant inventada el 1733 per John Kay

< *spinning jenny de James*

Hargreaves, 1765. Exposada al museu de Wuppertal, Alemanya. Fou una de les primeres innovacions de la Revolució Industrial.

En els seus inicis, una bona part de la producció tèxtil s'orientà a cobrir les necessitats del mercat interior, assentant la base per una economia d'intercanvis generalitzada i incentivant la millora del sistema de transport interior. Tanmateix, ben aviat la verdadera font de recursos per al creixement industrial fou el mercat exterior.

Aquest nou mercat no presentava problemes de competència i feia possible l'obtenció de beneficis molt elevats, fet que permeté implantar de manera generalitzada la mecanització de la indústria tèxtil i l'aparició d'invents revolucionaris. Les dates i les innovacions tècniques de la indústria **tèxtil** que tingueren un paper decisiu en aquest procés foren, principalment les millores tècniques.

El capital necessari per finançar les primeres indústries provenia tant dels beneficis de l'agricultura transformada en empresa capitalista com dels guanys del comerç ultramarí amb les **colònies**. Els beneficis s'invertiren en la construcció de **drassanes** i en les mateixes **fàbriques Tèxtils i metal·lúrgiques**.

En altres paraules, al principi la tecnologia de la indústria cotonera era tan simple que els capitals necessaris per posar-la en marxa foren relativament petits; en canvi, els beneficis eren tan elevats que permeteren que les empreses anessin creixent sense ajuts externs.

L'arrencada definitiva en el tèxtil esdevingué a partir de la tercera dècada del segle XIX. L'any 1832 s'instal·là a **Barcelona** la primera fàbrica de tot l'Estat espanyol que emprà la màquina de vapor per moure les màquines de teixir i filar: **El Vapor dels germans Bonaplata**. La **Igualadina Cotonera**, també anomenada **Vapor vell** es construí a Igualada entre 1841 i 1842 i fou un dels principals centres manufacturadors de fil i teixits de cotó. Entre **1844** i **1848**, la família Güell construí un altre vapor, **El Vapor Vell**, a Sants. A partir de **1844** es fundaren altres vapors a diverses ciutats com, per exemple, El Vapor Nou –una fàbrica que pertanyia a la societat de l'Espanya Industrial fundada a Sants l'any 1847–, o La Fabril Cotonera a Reus. A més, empreses de petites i mitjanes dimensions, juntament amb treballadors que realitzen tasques industrials en el mateix domicili, foren els protagonistes que conformaren el procés de fabricació tèxtil del país. El segle XIX es caracteritzà per **la febre d'or i la industrialització** del país.

Aquests importants centres fabrils toparen amb la manca de matèries primeres com el ferro i el carbó, que s'havien d'importar i que, de retruc, impedí el desenvolupament d'una indústria siderúrgica important; i també es trobà amb la manca de mercats perquè, d'una banda, el mercat estatal tenia un poder adquisitiu molt baix i, de l'altra, la independència d'Amèrica havia comportat la pèrdua del comerç colonial.

Malgrat aquests problemes, els empresaris innovaren. Així, la manca de carbó esperonà als empresaris a cercar una energia alternativa com fou l'aprofitament de la força de l'aigua. El mecanisme s'aconseguia mitjançant la construcció de canals i rescloses per conduir l'aigua dels rius i amb la incorporació d'una turbina a la roda hidràulica per multiplicar-ne la potència i ajustar l'entrada d'aigua a un rendiment constant. Per aquest motiu, a la vora dels rius **Llobregat**, **Ter**, el **Fluvià** i els seus afluents s'instal·laren fàbriques, especialment les de filats, mentre les de teixits es concentraven a **Barcelona**, **Manresa**, **Vilanova**, **Sabadell**, **Terrassa**, **Reus**, **Salt** de Girona i diverses poblacions del **Maresme**. Foren els "passadissos industrials catalans", artèries puixants de circulació econòmica de Catalunya, impel·lits pel port de Barcelona.^[30]

En síntesi, el procés d'industrialització català va tenir unes característiques que el vincularen a les economies més avançades.
